

X kadencja



KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI DO SPRAW
KONTROLI PAŃSTWOWEJ
(NR 57)
z dnia 22 lipca 2025 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji do Spraw Kontroli Państwowej (nr 57)

22 lipca 2025 r.

Komisja do Spraw Kontroli Państwowej, obradująca pod przewodnictwem posła **Marka Sawickiego (PSL-TD)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2024 r. (druk nr 1405) wraz z opiniami pozostałych komisji sejmowych.

W posiedzeniu udział wzięli: **Marian Banaś** prezes Najwyższej Izby Kontroli wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Tadeusz Cieśluk** i **Tadeusz Oset** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Ewelina Gierach**, **Monika Korolewska** – eksperci w Biurze Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dzień dobry państwu.

Otwieram posiedzenie Komisji do Spraw Kontroli Państwowej.

Na podstawie listy stwierdzam kworum.

Czy są uwagi do porządku dziennego posiedzenia? Nie ma. Stwierdzam, że porządek dzienny posiedzenia został przyjęty.

Witam państwa posłów. Witam pana Mariana Banasia, prezesa Najwyższej Izby Kontroli, wraz ze współpracownikami. Witam pozostałych gości.

Przystępujemy do realizacji porządku dziennego – rozpatrzenia sprawozdania działalności NIK w 2024 r. (druk nr 1405) wraz z opiniami pozostałych komisji sejmowych.

Marszałek Sejmu po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu zgodnie z art. 126 ust. 4 regulaminu Sejmu skierował w dniu 25 czerwca 2025 r. przedstawione przez prezesa NIK sprawozdanie z działalności NIK w 2024 r. (druk nr 1405) do Komisji do Spraw Kontroli Państwowej w celu zaopiniowania. Jednocześnie marszałek Sejmu skierował to sprawozdanie do pozostałych komisji sejmowych w celu rozpatrzenia w swoim zakresie działania oraz przedstawienia uwag i wniosków Komisji do Spraw Kontroli Państwowej.

Informuję, że Komisja do Spraw Kontroli Państwowej otrzymała od poszczególnych komisji sejmowych opinię w sprawie sprawozdania działalności NIK w 2024 r. w ich przedmiotowym zakresie działania – 21 opinii pozytywnych, 4 opinie negatywne.

Proszę bardzo pana prezesa Mariana Banasia o przedstawienie sprawozdania z działalności NIK w 2024 r.

Prezes Najwyższej Izby Kontroli Marian Banaś:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, kolegium NIK zatwierdziło w dniu 10 czerwca 2025 r. sprawozdanie z działalności NIK za 2024 r. Efekty działalności kontrolnej NIK za 2024 r. w poszczególnych obszarach funkcjonowania państwa były przedmiotem posiedzeń komisji sejmowych. Aż 21 z 26 komisji rozpatrujących sprawozdanie zarekomendowało Wysokiej Komisji pozytywną opinię w przedmiocie sprawozdania, przy czym żadna z komisji nie sformułowała uwag i wniosków do tego dokumentu. Zaledwie w dwóch przypadkach podjęto próbę uzasadnienia negatywnej opinii.

Należy przy tym zaznaczyć, że piąty rozdział sprawozdania dotyczący realizacji budżetu NIK za 2024 r. został rozpatrzony i pozytywnie zaopiniowany dla Komisji Finansów Publicznych w dniu 24 czerwca bieżącego roku. Co ważne, w tym miejscu warte przytoczenia są opinie pań i panów posłów na temat tegorocznego sprawozdania i rezultatów pracy NIK. Cytuję: „niezwykle atrakcyjna forma graficzna oraz zawartość merytoryczna sprawozdania, powinno być ono wzorem dla innych jednostek administracji państwowej, taki sposób prezentacji jest właściwy i bardzo pożądaný”. Wyrażono także wysokie uznanie dla kompetencji, profesjonalizmu NIK oraz wiarygodności i wnikliwości kontrolerów.

Wysoka Komisjo, panie przewodniczący, wypełniając konstytucyjny obowiązek, przedstawiam Wysokiej Komisji sprawozdanie z działalności NIK w 2024 r. NIK prowadzi działalność kontrolną w sposób ciągły. W sprawozdaniu prezentujemy zagadnienia dotyczące funkcjonowania NIK i kontroli realizowanych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r. W 2024 r. NIK realizowała 320 tematów kontroli, z czego 185 tematów zostało zakończonych. Potencjał kontrolny NIK wykorzystano w przeszło 80% na kontrole planowe, niespełna 20% przeznaczono na kontrole doraźne. Przeprowadziliśmy łącznie 1464 kontrole jednostkowe w 1181 podmiotach. Aby zobrazować pełną aktywność kontrolną NIK i pokazać ciągłość naszego działania, w ostatnim załączniku zamieściliśmy tematy kontroli, które nie zostały zakończone w 2024 r. Spośród 135 tematów ujętych na tej liście do dziś już zakończono 98. Do wybranych wróć w dalszej części.

W 2024 r. sformułowaliśmy 5183 wnioski pokontrolne. Ponad 74% wniosków pokontrolnych zostało przyjętych do realizacji. NIK nie ograniczała się do diagnoz sytuacji i korekt stwierdzonych nieprawidłowości, często formułowała wnioski systemowe i *de lege ferenda*, wskazując również rozwiązania prawne, korzystne dla państwa i społeczeństwa. Wniosków *de lege ferenda* w 2024 r. przedstawiliśmy 90 w 31 kontrolach. Dodam, że 63 z nich dotyczyło propozycji zmian regulacji ustawowych. Należy zwrócić uwagę, że 12 wniosków zostało przyjętych do realizacji, w tym 5 wniosków zostało w pełni zrealizowanych. Dla porównania w 2023 r. zrealizowano zaledwie 2 wnioski.

W tym miejscu posłużę się przykładem – jedną z przyczyn uchwalenia ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego były ustalenia i wniośki z kontroli NIK, konkretnie z kontroli dotyczącej prawidłowości zapewnienia jednostkom samorządu terytorialnego finansowania zadań publicznych w latach 2019–2022 oraz kontroli dotyczących wsparcia finansowego samorządów przez państwo w okresie reform podatkowych i odbudowy gospodarki po epidemii COVID-19.

Kontrole NIK przynoszą także wymierne efekty finansowe. W 2024 r. finansowe rezultaty kontroli wyniosły ponad 18 mld zł. Spośród trzech kategorii finansowych rezultatów kontroli najwięcej, bo 17,9 mld zł, to finansowe lub sprawozdawcze skutki nieprawidłowości. Największe nieprawidłowości finansowe w tej kategorii, bo aż 4,3 mld zł, stanowiły kwoty wydatkowane niegospodarnie, niecelowo, nierzetelnie. Ponad 3 mld zł wydatkowano z naruszeniem prawa. Przykładowo – kontrola realizacji „Narodowego planu szerokopasmowego” ujawniła, że prezes UKE nie zrealizował dochodów budżetowych w kwocie prawie 2 mld zł z tytułu rozdysponowania częstotliwości z pasma 3,6 GHz.

Kolejnym efektem kontroli są zawiadomienia do organów ścigania. W 2024 r. NIK skierowała 172 zawiadomienia, w tym aż 108 do prokuratury. Dotyczyły one 185 czynów. Ogólna liczba zawiadomień jeszcze w 2024 r. była wyższa o ponad 33% od roku ubiegłego. Muszę w tym miejscu dodać, że jest to już kolejny rok z tak dużym wzrostem liczby tych zawiadomień. W tym miejscu jako prezes NIK muszę podkreślić, że niestety NIK zauważa rosnącą agresję fizyczną i słowną, skierowaną wobec swoich kontrolerów podczas wykonywania przez nich obowiązków służbowych. W konsekwencji aż 11 z tych zawiadomień skierowanych do prokuratury dotyczyło bezpośrednio pracy kontrolerów NIK, tj. utrudniania czynności kontrolnych, czyli przestępstwa określonego w art. 98 ustawy o NIK. We wszystkich tych sprawach prokuratury wszczęły postępowania. Ponadto NIK skierowała 114 zawiadomień do rzeczników dyscypliny finansów publicznych. Szczególnie niepokoi wzrost liczby przypadków naruszeń przepisów o zamówieniach publicznych.

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, w 2024 r. NIK kontynuowała swoją działalność na arenie międzynarodowej. Ten obszar aktywności pomaga budować prestiż Polski na świecie i jest szczególnie ważny dla NIK. Uczestnicząc dotychczas w ponad 100 międzynarodowych kontrolach równoległych, staliśmy się w tym obszarze liderem w Europie. W 2024 r. realizowaliśmy 4 kontrole równoległe. NIK dostrzega rosnącą rolę sztucznej inteligencji i jej wpływ na sposób, w jaki funkcjonujemy jako społeczeństwo oraz na kształt pracy w administracji publicznej, dlatego m.in. w 2024 r. zorganizowaliśmy konferencję międzynarodową. Jej tematem było wykorzystanie sztucznej inteligencji w pracy kontrolerów i etyczne aspekty jej użycia. Niewątpliwym sukcesem w minionym roku był także ponowny wybór NIK na audytora zewnętrznego Interpol.

Szanowni państwo, 2024 r. był czasem finalizowania i podsumowania pierwszej od 18 lat strategii NIK na lata 2021–2024. Na jej podstawie wdrożono innowacyjne metody kontroli, uproszczono proces kontrolny, ulepszono środowisko pracy, a także wdrożono nowe narzędzia

informatyczne. To skutkowało osiągnięciem celów strategicznych i operacyjnych w ponad 80%. W ramach realizacji drugiego celu strategicznego opracowana została strategia działalności kontrolnej na lata 2022–2024. Określono w niej trzy priorytety działalności kontrolnej oraz projekt strategiczny. Każda kontrola realizowana w 2024 r. wpisywała się w jeden z obszarów priorytetowych – dodatkowo w aż 51 tematach realizowano priorytet strategiczny. W 2024 r. najwięcej, bo blisko 60%, kontroli zostało przeprowadzonych w ramach priorytetu – Ludzie (obywatel podmiotem działań państwa). Pragnę dodać, że wyrazem ciągłości działalności NIK jest także opracowanie strategii NIK na lata 2025–2031 oraz strategii działalności kontrolnej NIK na lata 2025 i następne.

Podejmując działania kontrolne, NIK uważnie analizuje napływające do niej sygnały o możliwych nieprawidłowościach. Ich źródłem są skargi i wnioski o kontrolę. Są one dowodem na zaufanie obywateli do nich. W 2024 r. do izby wpłynęło 7577 skarg, wniosków oraz wniosków o przeprowadzenie kontroli. Jest to o ponad 2000 więcej niż w poprzednim roku. Przykładem kontroli zrealizowanej po takim sygnale może być kontrola gospodarki finansowej i działalności Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie.

O nieprawidłowościach informują także parlamentarzyści. W 2024 r. NIK otrzymała takich sygnałów 41, a przykładem kontroli podjętej po takiej informacji jest kontrola środków wsparcia finansowego z wybranych programów realizowanych przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Ponadto przeprowadzona w 2024 r. na moje zlecenie analiza skarg i wniosków dotyczących działalności GetBack SA wykazała szereg ryzyk mogących wyczerpywać znamiona czynów zabronionych. Skutkiem tego była kontrola doraźna i nadzór KNF nad spółką GetBack SA, obecnie Capitea SA, oraz podmiotami współpracującymi ze spółką. Kontrola ta zakończyła się już w 2025 r. W jej wyniku NIK oceniła negatywnie objęte kontrolą działania KNF i jej urzędu w zakresie sprawowanego nadzoru nad spółką GetBack SA oraz podmiotami współpracującymi ze spółką. Biorąc pod uwagę skalę ujawnionej nieprawidłowości w funkcjonowaniu najwyższych organów państwa mających wyjaśnić tzw. aferę GetBack, NIK wnosi o pilne powołanie sejmowej komisji śledczej w tej sprawie.

NIK dużą wagę przywiązuje do współpracy z Sejmem Rzeczypospolitej Polskiej. W 2024 r. NIK przeprowadziła na jego zlecenie kontrolę realizacji zadań przez KRRiT oraz RMN. Ponadto na zlecenie marszałka Sejmu RP przeprowadziliśmy kontrolę finansowania kościołów i innych związków wyznaniowych. Wymagało to od kontrolerów dodatkowego wysiłku i wprowadzenia szeregu zmian w planie pracy NIK na 2024 r. Macie państwo jako parlamentarzyści możliwość wpływania na podejmowane przez NIK tematy poprzez zgłaszanie sugestii tematów do planu pracy NIK. Przykładem kontroli zgłoszonej w ten sposób i przyjętej do planu pracy NIK na 2024 r. jest kontrola dotycząca zapobiegania bezdomności zwierząt. W jej wyniku przedstawiliśmy właściwym organom aż 9 wniosków *de lege ferenda*. W tym temacie prowadzone są już prace legislacyjne.

Wysoka Komisjo, od wielu lat działalność kontrolna NIK koncentruje się na obszarach obarczonych wysokim ryzykiem nieprawidłowości. Ich skutki wpływają na efektywność działania państwa i jakość życia obywateli. Kontrole zakończone przez NIK w 2024 r. wpisywały się w priorytety wynikające ze wspomnianych przeze mnie strategii działalności kontrolnej. Sumarycznie ich wyniki składają się na obraz funkcjonowania państwa na wszystkich jego szczeblach i poziomach. Pozwolę sobie omówić przykładowe istotne kontrole, jakie przeprowadziliśmy w obszarach aktywności państwa.

W obszarze związanym z administracją publiczną i sprawami społecznymi zbadaliśmy m.in. realizację „Narodowego planu szerokopasmowego”. Ustaliliśmy, że nie osiągnięto jego celów i efektów. Przyczyną były błędy realizacji planu. Dodatkowo opóźnienia doprowadziły do kar finansowych nałożonych przez TSUE. Istnieje duże ryzyko, że cele zaplanowane na 2025 r. też nie zostały zrealizowane na czas. W kontroli zarządzania zasobami ludzkimi służby cywilnej w urzędach w województwie łódzkim NIK wskazała, że problemem jednostek szczebla powiatowego było niedostosowanie kadr do aktualnych zadań. Konieczne są zmiany legislacyjne w służbie cywilnej oraz działania systemowe, by zapewnić odpowiednie kadry i płace adekwatne do zadań realizowanych przez urzędy.

Badając nadzór ministra spraw zagranicznych nad działalnością konsularną, zwróciliśmy uwagę, że w MSZ funkcjonował nieprzejrzysty i korupcjogenny mechanizm wpływania na niektórych konsulów RP, by wydawali jak najwięcej wiz. Powodem było masowe wydawanie cudzoziemcom zezwoleń na pracę. Brak systemowych rozwiązań i przepływu informacji między MSZ,

placówkami konsularnymi i innymi podmiotami zaburzał monitorowanie pobytu cudzoziemców na terytorium Polski. Przypomnę raz jeszcze, że tylko w latach 2018–2023 Polska wydała łącznie ponad 6 mln wiz, z czego 3,8 mln wiz pracowniczych, zaś obywatelom 66 państw muzułmańskich i Afryki wydano ponad 366 tys. wiz. Należy przy tym zaznaczyć, że to pośrednicy wizowi zawłaszczyli funkcjonalności portalu e-Konsulat, tworząc wśród mieszkańców niektórych krajów poczucie, że bez zaangażowania i opłacenia pośrednika uzyskanie wizy jest niemożliwe. MSZ nie przeciwdziałało temu skutecznie, a nadto samo podejmowało się protekcji osób i podmiotów, które dzięki pozycji i posiadanym kontaktom mogły wpływać na działanie ministerstwa.

Nierzetelna i nieprawidłowa realizacja ustawowych zadań była przyczyną stwierdzonych przez NIK nieprawidłowości w przeciwdziałaniu przemocy domowej. Brakowało narzędzia, czyli centralnego krajowego rejestru dostępnego dla publicznych instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej. Obecnie rozwiązania nie są wystarczające, aby móc skutecznie przeciwdziałać przemocy ani by poprawić los dotkniętych nią osób.

Kluczową kwestią ostatnich lat jest bezpieczeństwo Polski. Przypominam, że NIK przyjęła w strategii działalności kontrolnej priorytet strategiczny – zapewnienie bezpieczeństwa narodowego. W obszarze obrony narodowej i bezpieczeństwa wewnętrznego, bardzo ważnych przy obecnej sytuacji na świecie, większość ustaleń kontroli miała klauzulę niejawności. Izba zwróciła uwagę, że przygotowane i dobrze wyszkolone siły zbrojne są czynnikiem stabilizującym w sferze wewnętrznej i zewnętrznej. NIK zbadała istotne z perspektywy bezpieczeństwa zabezpieczenie państwa w krew i jej składniki. Do tej pory nie zabrakło krwi i jej składników niezbędnych do ratowania życia, ale izba podkreśla wrażliwość systemu krwiodawstwa na sytuacje nadzwyczajne, na przykład związane z zagrożeniami wywołanymi przez konflikty zbrojne.

Zapewnienie sprawnego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości jest gwarancją stabilności państwa. NIK zwróciła w tym obszarze uwagę, że nie zostały rozwiązane główne problemy sądownictwa, jednocześnie osłabione zostało zaufanie obywateli do sądów. Działania ministra sprawiedliwości w latach 2018–2023 na rzecz zmian prawa miały negatywny wpływ na sprawność funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, poprzez m.in. znaczne pogorszenie się sprawności sądów. Średni czas trwania wybranych kategorii spraw zakończonych prawomocnie w pierwszej instancji wzrósł w sprawach procesowych w sądach rejonowych cywilnych z 9 do ponad 16 miesięcy (to jest o 79%), a w gospodarce z 11 do ponad 17 miesięcy (to jest o 61%).

Finanse, gospodarka i transport to kluczowe obszary funkcjonowania państwa w sferze ekonomii, wpływające na poziom życia mieszkańców. NIK wskazała, że podstawowe problemy w gospodarce to niska innowacyjność, niewystarczające nakłady inwestycyjne, nieefektywne zarządzanie spółkami Skarbu Państwa i nieskuteczne budowanie rynku energii. Jak wspomniałem, dzięki kontroli NIK mamy nową ustawę o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. To właśnie ustalenia kontroli wsparcia finansowego samorządów przez państwo w okresie reform podatkowych i odbudowy gospodarki po epidemii COVID-19 pokazały, że trzeba wypracować nowy i trwały system dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

Problematyczne jest także przestrzeganie przepisów o zasadach wynagradzania członków zarządów i rad nadzorczych spółek komunalnych. Aż w 15 z 18 spółkach objętych kontrolą NIK wypłacono nienależne wynagrodzenia członkom zarządów lub rad nadzorczych. To przykład kontroli, gdzie wnioski miały charakter systemowy i dotyczyły też podjęcia działań zmierzających do odzyskania kwot nienależnie wypłaconych. Mamy już drugiego Polaka w kosmosie, tymczasem kontrola NIK dotycząca sektora kosmicznego pokazała, że minister rozwoju technologii nie doprowadził do opracowania i przyjęcia krajowego programu kosmicznego. Jego działania w niewielkim stopniu przyczyniały się do wzrostu innowacyjności polskich przedsiębiorców i instytucji wykorzystujących techniki satelitarne.

Natomiast minister obrony narodowej realizował polską strategię kosmiczną w przewidywanym dla siebie zakresie, co zostało pozytywnie ocenione przez NIK. Poprawy wymaga funkcjonowanie systemów zarządzania kryzysowego na kolei. Obecnie istnieje ryzyko niewłaściwej ochrony infrastruktury krytycznej i bezpieczeństwa osób przebywających na kolei, dworcach i w pojazdach. Fakt, że nie dochodzi tam do sytuacji kryzysowych i nie ma katastrof, to efekt oddolnej, własnej inicjatywy spółek kolejowych i przewoźników, a nie działań odpowiedniego ministra.

NIK w obszarze gospodarki i łączności zbadała realizację wybranych inwestycji przez Poczte Polską. Ustaliliśmy, że poczta nie radziła sobie z wymaganiami rynku, to jest z transformacją cyfrową i rozwojem nowoczesnych usług. Co więcej, zarząd poczty nie podejmował

skutecznych działań naprawczych, gdy inwestycje były realizowane niezgodnie z pierwotnymi założeniami. Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości przekroczyły 113 mln zł. Dlatego poczta mimo możliwości nie jest liderem na przykład w usługach kurierskich. W związku z ustaleniami kontroli NIK przygotowała zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez ówczesny zarząd spółki, polegającego na niedopełnieniu ciężącego obowiązku i wyrządzenia znacznej szkody majątkowej spółce, oraz pismo sygnałne do CBA.

Edukacja i kultura to kolejny obszar zainteresowania kontrolnego NIK. Kontrola realizacji programu „Laboratoria przyszłości” ujawniła słabość nadzoru pedagogicznego zarówno na szczeblu szkół, jak i kuratoriów. Program miał wspierać rozwój infrastruktury szkolnej, umiejętności dzieci i młodzieży oraz kompetencji kadry uczącej, tymczasem minister edukacji przez braki w nadzorze nie posiadał wiedzy, w jakim stopniu osiągnięty został cel programu. Z kolei badając Fundusz Wsparcia Kultury, zwróciliśmy uwagę, że wsparcie po COVID-19 udzielone samorządowym instytucjom, organizacjom pozarządowym i przedsiębiorcom prowadzącym działalność kulturalną przyczyniło się do złagodzenia ekonomicznych skutków ograniczeń związanych z epidemią. Zwracamy jednak uwagę, że właściwy minister nie określił zasad gospodarowania środkami funduszu, nie opracowano też procedury zwrotu nierozdysponowanych pieniędzy.

Narastającym problemem pozostaje opieka psychiatryczna, pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna dla dzieci i młodzieży, która jest niewydolna. W kontroli zwróciliśmy uwagę, że system opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej nad dziećmi i młodzieżą w Polsce nie zaspokajał lawinowo rosnących potrzeb. Występują nierówności w dostępie do tej pomocy, długi jest czas oczekiwania na bezpłatną konsultację psychologiczną czy psychoterapeutyczną. NIK wskazała na konieczność wdrożenia kompleksowych rozwiązań systemowych. W innej kontroli na pograniczu obszarów edukacji i zdrowia, dotyczącej opieki psychiatrycznej nad dziećmi i młodzieżą, izba ustaliła, że nie tylko dostęp do psychologów i psychoterapeutów, ale też do psychiatrów jest nierówny i niewystarczający w różnych rejonach, i to mimo upływu 4 lat od rozpoczęcia wdrażania reformy w tym obszarze. Przyczyna to m.in. brak lekarzy psychiatrów dzieci. Wskazaliśmy, że wprowadzenia nowego modelu opieki psychiatrycznej nie poprzedzono opracowaniem całościowej koncepcji reformy i uzyskaniem kluczowych danych o niezbędnych zasobach.

W kontroli dotyczącej leczenia onkologicznego NIK zwróciła uwagę na niski odsetek osób uczestniczących w profilaktycznych programach wczesnego wykrywania nowotworów złośliwych, rozproszenie procesu udzielania świadczeń i niezapewnienie ciągłości diagnostyki i leczenia – szereg podmiotów leczniczych nie zapewniał też kompleksowego leczenia. Bezpieczeństwo pacjentów to nie tylko dostęp do lekarzy, ale też do bezpiecznych preparatów leczniczych. NIK stwierdziła, że dopuszczenie do obrotu i nadzór nad obrotem lekami bez recepty nie gwarantuje bezpieczeństwa pacjentom. Izba wskazała, że trzeba podjąć działania, by opracować i wprowadzić rozwiązania prawne regulujące zasady pozaaptecznego obrotu lekami.

Badając funkcjonowanie szpitali wojewódzkich, stwierdziliśmy w każdym nieprawidłowości w organizacji i realizacji świadczeń zdrowotnych i w gospodarce majątkowo-finansowej. Jeden z głównych wniosków z tej kontroli jest identyczny jak z kontroli dotyczącej funkcjonowania szpitali powiatowych sprzed kilku lat i dotyczy określenia w przepisach ustawy o działalności leczniczej maksymalnego dopuszczalnego i nieprzerwanego czasu pracy lekarzy.

NIK zbadała także ważny dla zdrowia populacyjnego system obowiązkowych szczepień ochronnych dla dzieci i młodzieży. Kontrola wykazała poważne problemy z realizacją tego obowiązku. We wnioskach zaapelowaliśmy o bieżący monitoring rzeczywistego poziomu wyszczepienia w ramach szczepień obowiązkowych. Pozwoli to zwiększyć odporność populacyjną.

Kolejną interdyscyplinarną kontrolą obejmującą różne obszary aktywności państwa, tym razem zdrowia i środowiska, jest kontrola działań na rzecz odpowiedniej jakości powietrza w uzdrowiskach. Gminy nie zapewniły optymalnych i bezpiecznych warunków do prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego. Ich działania na rzecz niskiej emisji były niewystarczające. Również działania organów administracji publicznej na rzecz zapobiegania powstawaniu odpadów i zapewnienia recyklingu oceniliśmy jako niewystarczające. Skutkiem tego może być nieuzyskanie poziomu przygotowania do ponownego użycia odpadów, co naraża Polskę na konsekwencje finansowe za niezrealizowanie celów określonych przepisami UE.

Kwestie środowiskowe są związane z rolnictwem. Badając wsparcie rolnictwa ekologicznego w Polsce, stwierdziliśmy, że decyzje w sprawie przyznania płatności ekologicznych są wydawane nieterminowo przez polskie organy. Może to grozić zmniejszeniem przez Komisję Europejską

płatności na rzecz Polski i osłabić konkurencyjność polskiego rolnictwa. NIK z uwagi na zakres swoich konstytucyjnych uprawnień nie zajmuje się zasadniczo zwalczaniem korupcji podczas realizowanych kontroli, ujawnia natomiast zagrożenia korupcyjne i mechanizmy korupcjogenne w działalności kontrolowanej instytucji publicznej. W 2024 r. najczęściej zauważyliśmy występowanie takich mechanizmów jak: konflikt interesów, dowolność oraz brak jawności postępowania. Z dwoma z nich mieliśmy do czynienia we wspomnianej przeze mnie kontroli dopuszczenia do obrotu i nadzoru nad obrotem lekami bez recepty.

Wysoka Komisjo, w październiku 2024 r. NIK rozpoczęła po raz pierwszy od wielu lat kontrolę specjalną. Zleciłem ją w związku z potrzebą niezwłocznego zbadania zagadnień o szczególnym znaczeniu dla funkcjonowania państwa. Objęła ona organizację i funkcjonowanie NCBR oraz spółek powołanych w okresie od 2014 r. do 2025 r. Ważnym aspektem kontroli jest ocena czy środki finansowe przyznawane przez NCBR są wykorzystywane w sposób efektywny i celowy, a także czy finansowane projekty przynoszą oczekiwane rezultaty. Ta kontrola jeszcze się nie zakończyła.

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa nie byłaby możliwa bez profesjonalnego zespołu kontrolerów. Są oni często ekspertami w swoich dziedzinach. W 2024 r. swe zadania realizował zespół kontrolerów w wymiarze prawie 1180 etatów. Kwestie kadr NIK to jeden z elementów strategicznego podejścia do realizacji misji NIK. Istotą polityki kadrowej prowadzonej w NIK była integralność ze strategią NIK na lata 2021–2024. Zgodnie z jej celami wspólnym mianownikiem dla długoterminowej polityki kadrowej był i jest rozwój oraz wsparcie wszystkich pracowników NIK. Od lat apeluję o wsparcie kadr NIK, o pozyskanie najbardziej wartościowych pracowników z rynku pracy do zespołu kontrolerów. Jednym z elementów przyciągających do pracy w izbie może być wynagrodzenie. W 2024 r. udało się zapewnić kontrolerom podwyżki uposażeń o około 20%. Jednak nadal są w tej sferze potrzeby, jeśli chcemy, aby korpus kontrolerski tworzyli ludzie najbardziej utalentowani i najlepiej wykształceni.

W ramach zarządzania strategicznego zrealizowaliśmy inicjatywy strategiczne. Jedną z nich to zupełnie nowy podręcznik kontrolera. Dokument ten dostosowuje standardy pracy kontrolerów do wymogów współczesnego audytu publicznego zgodnie z międzynarodowymi wytycznymi INTOSAI oraz obowiązującym prawem. Przypomnę, że poprzedni tego typu dokument aktualizowany był w 2010 r.

Kolejną realizowaną inicjatywą o charakterze strategicznym to digitalizacja NIK. Jest to proces ciągły, zarówno w sferze rozwiązań programowych, jak i wyposażenia w sprzęt. Digitalizacja dotyczy w szczególności wsparcia procesu kontroli – technicznego i analitycznego, bezpieczeństwa danych i dostępnej teletechnicznej infrastruktury.

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, ostatnie lata stanowią dla NIK okres głębokiej transformacji i strategicznego rozwoju, ukierunkowanego na wzmocnienie roli instytucji jako nowoczesnego i sprawczego organu kontroli państwowej. Do kamieni milowych tego procesu należy zaliczyć konsekwentnie realizowaną cyfryzację zarówno samej izby, jak i procesu kontrolnego ze szczególnym uwzględnieniem wdrożenia systemu EZD, a także przyjęcie i skuteczne wdrażanie kluczowych dokumentów kierunkowych, takich jak strategia NIK oraz strategia działalności kontrolnej.

Niezmienne wysoka aktywność NIK na forum międzynarodowym, doceniana przez partnerów i instytucje bliźniacze, pozostaje źródłem prestiżu i potwierdzeniem kompetencji izby na arenie europejskiej i globalnej. Z satysfakcją odnotowujemy także pierwsze wyraźne pozytywne rezultaty wdrożonego w 2023 r. modelu kompetencyjnego oraz strategicznego podejścia do zarządzania kapitałem ludzkim, co znajduje odzwierciedlenie w podniesieniu efektywności działania instytucji oraz umocnieniu standardów kontrolnych.

Istotnym elementem zaangażowania NIK w doskonalenie swojego funkcjonowania było przygotowanie projektu nowelizacji ustawy o NIK oraz nowego statutu izby. Projekt nowelizacji ustawy o NIK jest odpowiedzią na postęp technologiczny związany z wprowadzeniem nowych technik, instrumentów kontroli, a jednocześnie zaproponowane zmiany mają posłużyć usunięciu systemowych ograniczeń niezależności izby stwierdzonej przez INTOSAI, zapewniając instytucji ochronę przed politycznymi wpływami i naciskami. Natomiast brzmienie zaproponowanego statutu zakłada m.in. utworzenie departamentu cyfryzacji, który miałby skupiać specjalistów o najwyższych kompetencjach w zakresie audytów systemów informatycznych, zarządzania w sferze polityki cyfryzacji i państwa, cyberbezpieczeństwa oraz cyfrowej kontroli.

Szanowni państwo, prezentowane przeze mnie sprawozdanie NIK za 2024 r. jest ostatnim w mojej sześciolletniej kadencji. Był to czas nie tylko pełen wyzwań, podsumowania ważnych strategicznie projektów, ale przede wszystkim czas realizacji szeregu ważnych z punktu widzenia interesu publicznego kontroli. Zakończyły się one wymiernymi efektami i przyczyniły się do usprawnienia naszego państwa. Tylko za lata 2020–2024 finansowe rezultaty kontroli wyniosły łącznie 117 mld zł, zaś do organów ścigania skierowaliśmy 707 zawiadomień, w tym aż 426 do prokuratury. Trzeba w tym miejscu przypomnieć, że nasze działania realizowaliśmy często w niesprzyjających okolicznościach, takich jak nieuzupełnienie składu Kolegium NIK przez ówczesną marszałek Sejmu, brak dyrektora generalnego przez niemal 2 lata czy wreszcie próby udaremniania przeprowadzenia przez NIK kontroli w sprawach o istotnym znaczeniu dla państwa w spółkach Skarbu Państwa. Mimo tych niekorzystnych czynników NIK zdołała sprostać wszystkim wyzwaniom i sprawnie wykonywać konstytucyjne i ustawowe zadania. Dlatego chcę podziękować wszystkim kontrolerom i pracownikom NIK za codzienny trud, oddanie i profesjonalizm. Dzięki ich postawie, rzetelności i niezależności NIK pozostaje filarem silnego państwa i strażnikiem finansów publicznych.

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, szczegółowe efekty i rezultaty pracy NIK w 2024 r. znajdziecie państwo w prezentowanym dziś sprawozdaniu, które państwo otrzymaliście. Jestem przekonany, że zawarte w tym dokumencie informacje są istotnym elementem debaty o stanie państwa.

Dziękuję za uwagę. Jestem z naszymi pracownikami do dyspozycji w razie pytań, które państwo będziecie mieli. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Bardzo dziękuję, panie prezesie.

Otwieram dyskusję.

Chciałbym zaproponować, żeby na początku naszej dyskusji wypowiedzieli się posłowie przedstawiciele komisji, które przesłały nam sprawozdania i opinie dotyczące tego sprawozdania. Jeśli są tacy chętni do zabrania głosu, to bardzo proszę o ujawnienie się.

Nie ma, więc otwieram dyskusję dla posłów członków Komisji. Widzę, że pan przewodniczący Gosek wyrzyna się pierwszy. Bardzo proszę, panie przewodniczący.

Poseł Mariusz Gosek (PiS):

Szanowni państwo, w imieniu klubu PiS chciałem przedstawić uwagi do sprawozdania z działalności NIK w 2024 r.

Po lekturze materiału zawartego w dokumencie pod nazwą „Sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2024 r.”, przedłożonym marszałkowi Sejmu w dniu 18 czerwca 2025 r. (druk nr 1405), nasuwają się następujące uwagi.

Zasadą jest, że w sprawozdaniu z działalności NIK za dany rok pracy prezentowane są dane dotyczące realizacji kontroli zaplanowanych i zrealizowanych w tym konkretnym roku kalendarzowym. Do planu pracy NIK za 2024 r. przyjęto do realizacji 94 kontrole. Plan pracy zatwierdziło Kolegium NIK. Następnie w trakcie 2024 r. Kolegium NIK wprowadziło w tym dokumencie zmiany poprzez wykreślenie 6 tematów kontroli. Nie chcę wymieniać tych poszczególnych kontroli, bo istotą jest to, jakie kontrole kolegium zdecydowało się dodać do planu pracy.

Uwaga, otóż kontrola P/24/096/KNO „Realizacja zadań przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji oraz Radę Mediów Narodowych” – w zakresie realizacji konstytucyjnych i ustawowych obowiązków stania na straży wolności słowa, prawa do informacji interesu publicznego w radiofonii i telewizji oraz zapewnienia otwartego i pluralistycznego charakteru radiofonii i telewizji. Druga kontrola, przez którą wykreśliliście państwo dofinansowanie kościołów, innych związków wyznaniowych oraz niektórych związanych z nimi podmiotów przez wybrane jednostki publiczne... Tutaj akurat na zlecenie pana marszałka Sejmu Szymona Hołowni z dnia 14 marca 2024 r. Obie kontrole, według mojej wiedzy i sprawdzenia, zostały zakończone według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r.

Konkludując plan pracy NIK na 2024 r. – już po tych zmianach, gdzie założono realizację 90 kontroli planowych, 6 zostało wykreślonych, z tego miał powstać 88, a 2 zostały dodatkowo wdrożone – to 90. Nadmienić należy, że przez kontrolę zakończoną należy rozumieć kontrolę, której wyniki zaprezentowano w dokumencie „Informacja o wynikach kontroli”, podpisanym przez prezesa NIK, nadzorującego wiceprezesa oraz dyrektora jednostki kontrolnej NIK, który kontrolę koordynował.

W wyżej wymienionym sprawozdaniu omówiono wyniki 83 kontroli – co bardzo istotne – planowych i zakończonych opublikowaniem zatwierdzonej przez prezesa NIK informacji o wynikach kontroli od 1 stycznia 2024 r. do 31 marca 2024 r. oraz kontroli, w których odstąpiono od sporządzenia informacji. To znajduje się w załączniku nr 2 do sprawozdania, s. 199–205. W załączniku nr 2 zostały wymienione jako zrealizowane 83 kontrole planowe, spośród 83 kontroli planowych wykazanych w sprawozdaniu tylko 18 kontroli dotyczy realizacji planu pracy NIK za 2024 r. Prezes NIK zatwierdził informacje z tych kontroli, natomiast 61 kontroli spośród 83 wykazanych w wyżej wymienionym sprawozdaniu są to kontrole rozpoczęte w 2023 r., zakończone w 2024 r., a pozostałe 4 z 83 kontroli wymienione w sprawozdaniu to kontrole rozpoczęte w 2022 r., które zostały zakończone w 2024 r. Spośród zaplanowanych do realizacji w 2024 r., według tego planu kontroli, miało ich być 90, faktycznie zakończono 18 kontroli, nie zakończono 72 kontroli planowych.

Zatem de facto według danych ze sprawozdania plan pracy NIK na 2024 r. został wykonany w 20%. Z danych zaprezentowanych w omawianym sprawozdaniu – załącznik 4 „Wykaz tematów kontroli planowych i doraźnych realizowanych w 2024 r.” – wynika, że według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r., które nie zostały zakończone... Warto zajrzeć na s. 214–227 sprawozdania – widać, że NIK nie wywiązuje się terminowo z realizacji planów pracy na poszczególne lata. Na przykład w sprawozdaniu za 2024 r. wykazano 18 kontroli planowych jako zrealizowanych, z 90 zaplanowanych w planie pracy na 2024 r. pozostały do zakończenia 72 kontrole. Plan kontroli zrealizowano w 20%. Z kolei 60 kontroli z planu pracy z 2023 r. zakończonych zostało w 2024 r.

Zatem czynności kontrolne były prowadzone około 2 lata. Poprosiłbym o wyjaśnienie, dlaczego tak się stało. Dodam, że 4 kontrole z planu pracy na 2022 r. zakończone zostały w 2024 r., więc czynności kontrolne prowadzone były około 3 lat. Powstaje zatem pytanie... W planie pracy na 2024 r. zaplanowano 90 kontroli, zrealizowano ich 18, zatem wynikać może z tego, że 72 kontrole planowe z 2024 r. nadal są prowadzone. Jeżeli tak, to kiedy zostaną zakończone? Już mamy dzisiaj 22 lipca 2025 r. Jak zatem przebiega realizacja planu pracy NIK na 2025 r., skoro założono w nim 90 kontroli planowych? Dlaczego czynności kontrolne trwają – tak jak podałem te przypadki – niekiedy 2 czy 3 lata?

Sprawozdanie z działalności NIK za 2024 r. nie może być uznane za rzetelnie sporządzone, bowiem powtórzono w nim wyniki kontroli prezentowane w sprawozdaniach z lat ubiegłych oraz wyniki kontroli z 2023 r. Ponadto wyniki kontroli zaprezentowane w sprawozdaniu za 2024 r. w większości dotyczą objętych kontrolą lat – średnio od 2013 do 2023 r., zatem nie posiadają wartości merytorycznej, a jedynie historyczną, która to wartość adresatów mniej interesuje. Nie może być inaczej, skoro nie zrealizowano planu kontroli na 2024 r., a zasadą jest, że w sprawozdaniu z działalności NIK za dany rok pracy prezentowane są dane dotyczące realizacji kontroli zaplanowanych i zrealizowanych w tym konkretnym roku kalendarzowym. Tymczasem faktycznie zrealizowano – tak jak wskazałem – 20%, czyli 18 kontroli.

Ponadto inną zasadą jest, że jakość kontroli mierzona jest liczbą zastrzeżeń do wystąpień pokontrolnych. O tym pan prezes nie raczył wspomnieć, chyba że ja tego nie słyszałem. W 2024 r. znacząco wzrosła liczba zastrzeżeń do wystąpień pokontrolnych. W 2024 r. wysłano 1464 wystąpienia pokontrolne, do których wpłynęło 1598 zastrzeżeń. Zastrzeżenia zgłoszono do wniosków i uwag w 320 wystąpieniach – to jest 21,9%, co znajduje odzwierciedlenie i porównanie na s. 35 sprawozdania. W 2024 r. znacznie wzrosła liczba zastrzeżeń. Główny zarzut to brak obiektywizmu.

W treści tego sprawozdania w części dotyczącej realizacji budżetu NIK w 2024 r. wątpliwości budzą następujące zapisy – budżet NIK za 2024 r. nie zawiera danych o stanie zatrudnienia pracowników w NIK oraz o kwocie wypłaconych wynagrodzeń oraz nagród dla pracowników według stanu na 31 grudnia 2024 r. w podziale na pracowników administracji i kontrolerów. Jak wiadomo, brak takiej informacji powoduje, że nie wiadomo, ilu pracowników jest zatrudnionych na poszczególnych stanowiskach kontrolerskich, a ilu na administracyjnych, jakie są ich dokładne zarobki. Nie pozwala to ocenić, jak kształtuje się rotacja kadr w NIK. W sprawozdaniu w rozdziale pierwszym informacji NIK pkt 4 „Potencjał kadrowy NIK”, s. 22, podano, że na dzień 31 grudnia 2024 r. obsadzonych było 1625,25 etatów, w tym 440,6 etatu przypadało na pracowników administracji i obsługi, co może oznaczać wzrost zatrudnienia w grupie pracowników administracyjnych.

I teraz tak. Należy zauważyć, że w budżecie NIK najwyższe wydatki to właśnie wydatki na wynagrodzenia pracowników, dlatego zgodnie z zasadą transparentności wydatkowania środków z budżetu państwa dane te powinny być w sprawozdaniu z realizacji budżetu NIK bardzo szczegółowo przedstawione Sejmowi. W wyżej wymienionym sprawozdaniu przedłożonym nam przez szanownego pana prezesa nie wspomina się o prowadzonej w latach 2019–2023 polityce kadrowej polegającej na obsadzaniu stanowisk kierowniczych w NIK osobami, którym powierzono pełnienie obowiązków na stanowiskach dyrektorów oraz wicedyrektorów departamentów i delegatur, co stanowiło w mojej ocenie naruszenie art. 69e ustawy o NIK. W 2024 r. zaczęto organizować konkursy na wyżej wymienione stanowiska. W ten sposób obsadzono 5 departamentów spośród 14 – środowiska, strategii, porządku i bezpieczeństwa, obrony narodowej, budżetu i finansów. W ten sam sposób obsadzono 7 delegatur z 16 – delegatury w Gdańsku, Poznaniu, Rzeszowie, Krakowie, Olsztynie, Lublinie, Kielcach. To tyle w części takiej ogólnej.

Ze względu jednak na sytuację w państwie polskim, panie prezesie, chciałem się odnieść do sprawozdania z działalności NIK i myślę, że wszystkich nas powinno to szczególnie interesować. W kontekście kontroli przeprowadzonej przez NIK w IPN – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu myślę, że pana prezesa też to bardzo interesuje. NIK przeprowadziła w IPN dwie kontrole.

Mówię o IPN, nad którym nadzór do niedawna sprawował pan doktor Karol Nawrocki, obecny prezydent elekt. Chodzi o kontrolę P/24/001 Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 13 – IPN – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu”. Kontrola rozpoczęła się 9 stycznia 2025 r. i zakończona została 19 kwietnia 2025 r. Kontrolę prowadziło dwóch kontrolerów. Data podpisania wystąpienia znajduje się w dokumencie. Druga z kontroli to kontrola P/25/076 „Gospodarka finansowo-majątkowa IPN w latach 2022–2025” zapisana – uwaga – w planie pracy NIK do realizacji w pierwszym i drugim kwartale 2025 r. Kontrola ta została rozpoczęta 13 stycznia 2025 r. i zakończona 21 maja 2025 r. Kontrolę prowadziło czterech kontrolerów.

Panie prezesie, bardzo bym prosił o takie dość skrupulatne wyjaśnienie tych kwestii. Zastanawiająca jest koincydencja zdarzeń w tym samym czasie w tej samej instytucji – mówię tu o IPN. NIK rozpoczęła dwie kontrole o takim samym w mojej ocenie i opinii zakresie przedmiotowym. W mojej ocenie nie było żadnego uzasadnienia merytorycznego dla takiego działania, bowiem dwie ekipy kontrolerskie dublowały zadania w IPN, dezorganizowały codzienną pracę IPN, analizowały te same dokumenty w IPN. Działanie takie jest w mojej ocenie nieprofesjonalne. NIK zawsze kierował się i powinien się kierować zasadą unikania kontroli w tej samej jednostce – tak zresztą zawsze było i taka była zasada – w tym samym czasie, aby zachować zarówno ekonomikę postępowania kontrolnego, jak i poszanowanie pracy podmiotu kontrolowanego.

Przypomnę, w tym momencie pan doktor Karol Nawrocki był kandydatem na urząd prezydenta, dzisiaj to już prezydent elekt, a 6 sierpnia zostanie prezydentem Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej. Prowadzenie dwóch postępowań kontrolnych o tym samym zakresie badań w tym samym czasie, a także angażowanie do tego celu dużej liczby kontrolerów – w pierwszym przypadku dwóch, w drugim czterech, łącznie sześciu kontrolerów, dwie różne kontrole – jest nieuzasadnione i w mojej ocenie jest niecelowym kosztem ponoszonym przez NIK z pieniędzy podatników. I teraz, co kluczowe, kontrola dotycząca wykonania budżetu państwa w części 13 – IPN – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu jest corocznie przeprowadzana przez NIK w ramach dorocznej kontroli wykonania budżetu państwa. NIK w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym po kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. w części 13 – IPN – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oceniła negatywnie wykonanie tego budżetu w części 13.

Dlaczego o tym mówię, panie prezesie? Bo jest to pierwsza negatywna ocena w historii kontroli wykonania budżetu państwa prowadzonej przez NIK w IPN. Na pewno nie miało to związku z kampanią wyborczą pana prezydenta elekta, to jest dla mnie oczywiste. IPN jest kontrolowany przez NIK od momentu rozpoczęcia działalności corocznie, również w czasie obecnej kadencji obecnego prezesa, pana doktora Karola Nawrockiego, dzisiaj już prezydenta elekta, czyli w latach 2019–2022. NIK oceniał zawsze pozytywnie wykonanie budżetu państwa przez IPN kierowany przez pana doktora Karola Nawrockiego. Podstawę do tej oceny stanowiła kontrola zrealizowanych wydatków, badana na obiektywnie dobranej próbie.

W opinii NIK o wynikach kontroli za lata 2019–2022, cytat: „Wydatki te były ponoszone z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, zgodnie z przepisami ustawy

z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego lub niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Prezes IPN – przypominam, że chodziło o pana doktora Karola Nawrockiego – rzetelnie zgodnie z art. 175 ust. 12 ustawy o finansach publicznych sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu w części 13 – IPN”. NIK zaopiniował pozytywnie prawidłowość sporządzenia łącznych i jednostkowych sprawozdań.

Tak było, panie prezesie, w latach 2019–2022. Wszystko się zmieniło w okresie, gdy pan doktor... Ja tu oczywiście nic nie imputuję, bo uznaję, że jest to najwyższą rolę organ kontroli państwa, ale nagle dziwnym trafem wszystko się zmieniło w kampanii wyborczej. Powstaje zatem pytanie: Na jakiej podstawie NIK sformułował w 2024 r. negatywną ocenę wykonania budżetu za 2023 r., skoro dotychczas zdaniem NIK budżet był zawsze realizowany, prawidłowo i oceniany pozytywnie? Więcej, nawet nie opisowo.

Kontrola druga, bardzo istotna też – gospodarka finansowa. One się dublowały. Powstał paraliż instytucjonalny w IPN. Według relacji składanych uprzednio przez pana doktora Karola Nawrockiego panował paraliż prac. „Gospodarka finansowo-majątkowa IPN – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w latach 2022–2025” to kontrola zapisana w planie pracy NIK do realizacji w pierwszym i drugim kwartale 2025 r. Rodzi się pytanie przede wszystkim – podstawowe, panie prezesie – o celowość przeprowadzenia tej kontroli, skoro gospodarka finansowo-majątkowa IPN za lata 2022–2023 była przedmiotem kontroli budżetowej. I wie pan, jaką NIK wtedy wydał opinię w zakresie wykonania budżetu państwa? Pozytywną w tym zakresie. Tymczasem w wyżej wymienionej kontroli NIK zmienia zdanie co do wcześniej zbadanych faktów i ocenia je w sposób negatywny.

Powstaje zatem pytanie – to moja subiektywna opinia, moje pytanie do szanownego pana prezesa, prosiłbym o udzielenie odpowiedzi – o zachowanie obiektywizmu kontrolerskiego. Z analizy treści wystąpienia pokontrolnego wynika, że kontrolerzy, co mówię z wielką przykrością, a zaraz pokażę artykuły, zresztą państwo też na pewno je czytali, lub inne osoby – trudno teraz domniemywać, ja uważam, że to powinno być wyjaśnione w odrębnym postępowaniu, o którym pan mówił – ujawniali mediom wstępne, niepotwierdzone w materiale dowodowym ustalenia kontroli, na przykład sprawa korzystania z pokoju służbowego pana prezesa IPN. Na marginesie, czy prezes NIK korzysta z takiego mieszkania w centrali NIK i czy ponosi za nie opłaty?

Panie prezesie, uważam, że ze względu na to, że sytuacja dotyczyła kampanii wyborczej... Ja opisałem szeroki zakres, koincydencję zdarzeń i czasu, w jakim te dwie kontrole trwały. Wiem, co w IPN wtedy się działo i jak te przesłuchania wyglądały. Absolutnie szanuję niezależność NIK, panie prezesie, ale jednak budzi to u mnie daleko idące wątpliwości.

Panie prezesie, już kończąc, chciałem zapytać, jeżeli pan prezes będzie łaskaw udzielić odpowiedzi...

Jest z nami też pani poseł Bożena Borys-Szopa. Jest pani poseł? Jest.

Miałem zaszczyt spotkać się z przewodniczącym Krajowej Sekcji Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”, z panem Piotrem Dudą. Jest głęboki niepokój w „Solidarności”. Otóż, szanowny panie prezesie, od 3 lipca do 31 grudnia 2024 r. delegatura NIK w Gdańsku przeprowadzała kontrolę dotyczącą Instytutu Dziedzictwa Solidarności w siedzibie instytutu. Druga kontrola dotycząca Instytutu Dziedzictwa Solidarności miała miejsce już w MKiDN, podczas której sam Instytut Dziedzictwa Solidarności był badany kontekstowo. Wniosków z kontroli ministerstwa „Solidarność” nie komentuje.

Natomiast kontrolą objęto działania ministra jako organizatora Instytutu Dziedzictwa Solidarności, odpowiedzialnego za proces jego utworzenia i sprawowania nadzoru nad jego działalnością, a także za sprawy dotyczące rozwoju i opieki nad niematerialnym dziedzictwem narodowym oraz działalnością kulturalną. Odrębnie zbadano realizację działań w Instytucie Dziedzictwa Solidarności z zakresu działalności kulturalnej, prowadzenia gospodarki finansowej i dokonywania wydatków przez instytut jako państwową instytucję kultury posiadającą osobowość prawną i działającą szczególnie na podstawie ustawy o działalności kulturalnej.

Z kolei w wystąpieniu pokontrolnym NIK, czyli w dokumencie zawierającym wyniki bezpośredniej kontroli Instytutu Dziedzictwa Solidarności, możemy przeczytać m.in., że NIK ocenia, że dyrektor instytutu podejmował prawidłowe działania w zakresie organizacji zarządzania instytutem. Mógłbym to dalej rozwinąć. Wiem, że nie ma czasu, będę o tym mówił jeszcze na sali plenarnej. Istotą jest to, że też wiemy, że istnieje drugi europejski organ

dziedzictwa Solidarności. Czy istnieje zagrożenie dla dalszego funkcjonowania Instytutu Dziedzictwa Solidarności? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo panu przewodniczącemu za ten bardzo wnikliwy koreferat PiS, przygotowany oczywiście osobiście przez pana posła.

Natomiast bardzo proszę pana posła Kostusia. Powoli, panie prezesie. Jeszcze chwila, panie prezesie. Jeszcze przewodniczący Kostuś. O której ma pan kolejną komisję?

Prezes NIK Marian Banaś:

O 12.00.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dobrze, to bardzo proszę, panie prezesie.

Prezes NIK Marian Banaś:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, panie pośle, chcę panu powiedzieć po tym koreferacie, że pan niestety osobiście nie przeczytał dokładnie naszego sprawozdania i nie zapoznał się z wynikami kontroli, o których pan mówi.

Po pierwsze, my robimy kontrole budżetowe co roku za dany rok, więc w danym roku opinia może być pozytywna, a w kolejnym roku wydatki mogą być oceniane negatywnie. Tak się stało w tym przypadku – była kontrola budżetowa, która wykazała, że są daleko idące nieprawidłowości, ocena była negatywna i na tej podstawie kolegium podjęło decyzję, nie ja osobiście, że w planie kontroli na kolejny rok zostanie wprowadzona planowa kontrola dotycząca całości wydatków majątkowych. Owa kontrola jest zakończona, ale w tej chwili czekamy jeszcze na zastrzeżenia. Po zastrzeżeniach i ich rozpatrzeniu będzie podany oficjalnie wynik z tej kontroli.

Proszę państwa, po drugie, chciałem panu zwrócić uwagę, że to nie ja osobiście prowadzę kontrole, to nasi kontrolerzy – profesjonalni wysokiej klasy – robią kontrole. To ich kompetencje, ich niezależność, ich bezstronność byśmy podważali, tymczasem oni zachowują całkowitą bezstronność i daleko idący profesjonalizm. Więc te wszystkie wyniki, o których pan mówił, są jak najbardziej właściwe, dokładnie sprawdzone, udowodnione i mają potwierdzenie w faktach.

Proszę państwa, bardzo przepraszam, niestety muszę być na kolejnej komisji, ale moi pracownicy udzielą wszelkich potrzebnych odpowiedzi. Wszystkie sprawy, które zostaną poruszone, zostaną w pełni wyjaśnione. Bardzo państwu dziękuję i przepraszam, że muszę iść.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję panu prezesowi.

Pan poseł przewodniczący Kostuś.

Poseł Tomasz Kostuś (KO):

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący.

W przeciwieństwie do swojego przedmówcy, pana przewodniczącego, nie będę dzisiaj przedstawiał stanowiska czy opinii klubu parlamentarnego KO, bo to nie ten czas. Przypominam, że w piątek 25 lipca o godzinie 16:15 zarówno kluby, jak i koła będą miały okazję odnieść się do sprawozdania z działalności NIK i przedstawić polityczną projekcję, takie polityczne odniesienie. Tymczasem chciałbym się odnieść jako członek Komisji do Spraw Kontroli Państwowej i zadać konkretne pytania w odniesieniu do informacji przedstawionej przez pana prezesa Banasia. Ale zanim to zrobię, to tylko jedno czy dwa zdania tytułem takiego wprowadzenia.

Chciałbym bardzo podziękować i pogratulować panu prezesowi, kierownictwu NIK, wszystkim pracownikom za wasze zaangażowanie, za wasz profesjonalizm, skuteczność, niezależność i sprawczość. Chciałbym również podkreślić, że wyniki, efekty, urobek pracy NIK za 2024 r. jest imponujący, zarówno w wymiarze ilościowym, jak i jakościowym. Chciałbym w szczególności podziękować za ten szeroki, pogłębiony zakres. I to nie tylko słowa, to przede wszystkim cyfry, to przede wszystkim wskaźniki. Warto podkreślić – 320 tematów kontroli planowanych i doraźnych, a więc przeprowadzono łącznie 1464 kontrole jednostkowe w 1181 podmiotach państwowych, obowiązywał priorytet strategiczny zapewnienia bezpieczeństwa narodowego. Sformułowano 5183 wnioski pokontrolne, stwierdzono blisko 18 mld zł finansowych lub sprawozdawczych skutków nieprawidłowości, skierowano – co warto podkreślić – do organów ścigania 172 zawiadomienia,

w tym 118 o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa. To są fakty, to są liczby i to są konkretne cyfry, z którymi się nie dyskutuje.

W sposób szczególny chciałem podziękować za działalność w obszarze międzynarodowym. Wybór NIK na audytora zewnętrznego – już po raz kolejny – dla Interpolu jest tego najlepszym dowodem, jest tego najlepszym przykładem. I tyle, jeżeli chodzi o takie krótkie odniesienie się do tego, o czym mówił pan prezes Banaś w swoim sprawozdaniu.

A teraz, panowie prezesi, konkretne pytania. Jest ich kilka z kilku obszarów. Pierwsze dotyczy spraw niezwykle istotnych w kontekście konfliktów zbrojnych, zwiększających się wydatków państwa na obronność, kwestii planów i zamierzeń dotyczących obszaru szeroko pojętej obronności. Jakie są plany? Jakie są zamierzenia kontrolne w tym zakresie?

Sprawa następna dotyczy kwestii monitorowania realizacji wniosków pokontrolnych. Szczególnie tych najważniejszych wniosków. Czy jest realizowany bieżący monitoring? Jakie są tego efekty? Proszę nam to przybliżyć.

Kwestia następna dotyczy właśnie tego, o czym mówiłem – sukcesów na arenie międzynarodowej. Jakie panowie prezesi sukcesy w tym zakresie uznajecie za największe, oprócz wspomnianego przeze mnie wyboru przez Interpol na audytora zewnętrznego. Jakie są plany na przyszłość w tym zakresie?

Pan prezes wspomniał też o gigantycznej, jeżeli chodzi o rozmiary, skali nieprawidłowości, o aferze GetBack, sugerując, że powinna powstać specjalna komisja śledcza. Czy panowie moglibyście nieco więcej na temat tej kwestii i propozycji powiedzieć? W kontekście oczywiście ustaleń pokontrolnych.

Sprawa, o której również wspomniał prezes, do której chciałem się odnieść, to sprawa etatyzacji. Chciałem zapytać o wskaźnik rotacji pracowników. Jak to w tej chwili wygląda w kontekście zbyt niskich – zdaniem pana prezesa – wynagrodzeń?

Chciałbym również zapytać o kwestię 8,5 mln zł z pieniędzy NIK, które zostały objęte blokadą i pozostają w dyspozycji MF. Chciałbym zapytać, jakie zadania przez tę blokadę nie zostały wykonane?

I to tyle w odniesieniu do przedmiotowego sprawozdania. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Czy ktoś z pań posłanek i panów posłów chce zabrać jeszcze głos? Pan poseł Witek, bardzo proszę.

Poseł Przemysław Witek (KO):

Dziękuję, panie przewodniczący.

Ja do sprawozdania jakiś konkretnych pytań nie mam. Może jedno ewentualnie: Czy i ile NIK przeprowadziła w ubiegłym roku sprawozdawczym kontroli prawidłowości, ale w oparciu o zawarte w deklaracji z Limy wytyczne, czyli ISSAI? To jest coś, co w NIK było przedmiotem dyskusji. Nie od dziś pracowaliśmy – pamiętam – nad tym twórczo i nie do końca te nasze rodzaje kontroli do tego można było przyłożyć.

Chciałoby się politycznie zabrać głos, bo w końcu to Sejm. Panie pośle Gosek, NIK nie jest fabryką śrubek i plan pracy dotyczy kontroli, które prowadzone w charakterze ciągłym mogą przechodzić z roku na rok. Tak się dzieje bardzo często. Z tego, co mi wiadomo, kontrole w IPN nie nałożyły się jedna na drugą. Owszem, mogły w danym roku być przeprowadzone dwie, ale wynikało to najpewniej z tego, że NIK szacuje ryzyka. Kiedy w kontroli uzyskuje się wyniki, że co czwarta złotówka zostaje wydatkowana w sposób niegospodarny, zatem z naruszeniem tego jednego z kluczowych kryteriów kontroli NIK, to IPN w wymiarze ryzyka stał się w sposób naturalny jednostką wytypowaną do kontroli planowej. Czekamy z niecierpliwością na wyniki, które najpewniej niebawem zostaną ujawnione. Myślę, że to powinno panu chyba wystarczyć.

Chciałem podziękować kontrolerom za ciężką pracę, ale chciałem też państwu uświadomić albo może raczej przypomnieć, bo przecież wszyscy o tym doskonale wiemy, że działalność NIK to nie tylko działalność kontrolna. Żebyśmy mogli czytać te raporty, które mogą zmieniać państwo, abyśmy czerpali z wyników pracy NIK jak najczęściej, potrzebna jest praca szeroko rozumianej administracji, pracowników obsługi, kancelarii, także kierowców. Wiem, że oni nas dzisiaj najpewniej słuchają. Bardzo wam w imieniu posłów dziękuję. To wszystko.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Pani poseł Kulpa. Bardzo proszę.

Poseł Wioletta Maria Kulpa (PiS):

Dziękuję bardzo. Byliście państwo organizatorami konferencji „YES to AI”. Proszę mi powiedzieć, czy państwo macie świadomość? Czy analizujecie takie informacje? Czy jesteście w stanie? Czy macie wiedzę na ten temat, że są badania mówiące o tym, technologia AI jest w stanie wykluczyć około 25% pracowników w wieku produkcyjnym? Czy ewentualnie państwo macie takie dane i czy potwierdzacie te informacje, jeśli państwo byliście organizatorem takiej konferencji?

Kolejna sprawa to niezrealizowane wnioski pokontrolne. Przeanalizowałam sobie rok wstecz również państwa sprawozdanie i zauważyłam, że mieliście państwo około 16% wniosków niezrealizowanych, a w sprawozdaniu za okres, który państwo przedkładacie, jest około 26%. Tak sobie myślę, że jeśli państwo w sprawozdaniu nie ograniczyliście się do jednego roku, to ja zadam państwu pytanie, które będzie wybiegało poza to sprawozdanie.

Otóż jednym z priorytetów strategicznych, który państwo ujęliście w tym sprawozdaniu, jest zapewnienie bezpieczeństwa narodowościowego. Czy w związku z tym planujecie państwo kontrolę? Czy opieszałość rządu polskiego związana z brakiem reakcji po sytuacji, która ma miejsce... Chodzi o przerzucanie nam nielegalnych imigrantów przez zachodnią granicę i uszczelnienie jej przez rząd niemiecki, a wiele miesięcy czekania przez rząd Polski... Czy państwo planujecie kontrolę w tym zakresie? Czy nie spowodowało to bardzo negatywnych skutków, nie wyrządziło szkody państwu polskiemu i nam, Polakom? Zarówno w zakresie wpływania na pogorszenie bezpieczeństwa narodowego, jak i tego, z jakimi skutkami będziemy borykać się w obecnej sytuacji.

Jeszcze jedna kwestia. Państwo w sprawozdaniu zajęliście się również repatriacją. Mamy informację, że na lata 2024–2026 zaplanowano w budżecie 137 mln zł, co umożliwi powrót około 1600 osób. To jest mniej więcej 19,5% osób oczekujących. Tak zakończyliście państwo wątek związany z repatriacją, w takim tempie zarezerwowania środków w budżecie przez 22 lata będziemy musieli dążyć do tego, żeby wszystkich oczekujących repatriantów zaprosić do nas, do naszego kraju. Czy w związku z tym państwo macie jakieś konkretne wnioski, konkluzje w tym zakresie? Bo wydaje mi się, że to jest doskonały sposób na zabezpieczenie luki osób, które są potrzebne na rynku pracy. Rząd mówi, że musimy zatrudniać imigrantów, bo nie mamy rąk do pracy, ale to są właśnie nasze polskie ręce do pracy – repatrianci. W związku z tym, czy nie należałoby opracować innego programu, takiego, który spowodowałby szybszy przypływ repatriantów do Polski? Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Jeszcze pan przewodniczący Gosek się zgłaszał przed panem, panie pośle Witek. Bardzo bym prosił tak krócej niż tamtym razem.

Poseł Mariusz Gosek (PiS):

Dobrze. Szkoda, że wyszedł pan prezes.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Też żałuję, ale nie ma dwóch prezesów, jest jeden, a Sejm ma kilka komisji równoległe.

Poseł Mariusz Gosek (PiS):

Ale rząd jest tak duży, to i może być...

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Ale to nie jest rząd, to jest NIK, panie pośle. Mylą się panu porządki prawne. Proszę bardzo.

Poseł Mariusz Gosek (PiS):

Szanowni państwo, pan prezes mówił, że w MSZ istniał system nieprawidłowości w zakresie wydawania wiz. To w latach rządów PiS – szczegółów ujawniać nie mogę – była operacja służb specjalnych. Osoba została zatrzymana na gorącym uczynku. To nie był okres, kiedy sprawy zamyka się pod dywan, nie pilnuje się swoich. Odnoszę wrażenie, że taki okres czasu... Być może nie będę szedł zbyt daleko, ale wtedy osoba została zatrzymana. Mało tego, była realizacja w MSZ. Więc jeżeli prezes NIK formułuje takie twierdzenia na temat istnienia systemu

nieprawidłowości w zakresie wydawania wiz czy na temat jakichś pośredników wizowych, to ja chciałbym, żeby pan prezes skonkretyzował ten swój śledczy wywód.

Pan prezes zwrócił uwagę na kwestię przemocy domowej. Na litość, to za rządu PiS uchwalona została ustawa antyprzemocowa, później ustawa antyprzemocowa 2.0, która pozwalała izolować sprawców poprzez zakaz zbliżania się do domu przez okres 14 dni. To były działania PiS. Jeżeli już się stawia takie tezy, to warto stać w całkowitej prawdzie.

Zarzut do ministra sprawiedliwości, prokuratora generalnego, Zbigniewa Ziobry – szanowni państwo, teraz mamy zgruzowane państwo prawa. Nie może być mowy o demokratycznym państwie prawa, jeżeli mamy neo-TK, neo-KRS, neo-Sąd Najwyższy, a z drugiej strony prokuratora krajowego, który jeszcze nie jest powołany, bo podstawa prawna, a konkretnie art. 14 ust. 1 ustawy – Prawo o prokuraturze, stanowi o tym, że prokurator krajowy musi mieć opinię pana prezydenta. Koniec, *Roma locuta, causa finita*. Pan prokurator, który mieni się prokuratorem krajowym, czyli pan Korneluk, takiej opinii nie ma. Przecież to wszystko trzeba będzie uporządkować. Głęboko ufam, że po 6 sierpnia cały porządek prawny zostanie przywrócony. Ale trudno mówić o tym, że jakiś hołd prawny został spowodowany przez MS czy ówczesne kierownictwo MS, czytaj PiS.

Jeżeli chodzi o chaos w sądownictwie – tak, podam państwu jedną rzecz. Zchęcam do przeczytania uchwały, mianowicie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa. Oni wzywają pana ministra sprawiedliwości Adama Bodnara do tego, żeby odblokował obwieszczenia i ogłosił ogłoszenie na temat tysiąca miejsc w sądach. Tysiąc miejsc. Prezydentem już nie zostanie Rafał Trzaskowski. Warto to zrobić. Będzie nim Karol Nawrocki. Krajowa Rada Sądownictwa...

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Panie pośle, to nie jest przedmiot dzisiejszych obrad. Widzę, że pan się coś zapędził.

Poseł Mariusz Gosek (PiS):

Ale pan prezes się do tego odnosił, pan prezes o tym mówił – chaos w sądownictwie. Ja sobie dokładnie to spisałem. Chciałbym po prostu, mając szacunek do pana prezesa, odnieść się do tego i stwierdzić, że to była nieprawda. Jeżeli pan minister Bodnar odblokuje te tysiąc etatów, to po pierwsze... A po drugie przytoczę tutaj słowa...

Już kończę konkludowanie i milczę do końca Komisji, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Mam nadzieję.

Poseł Mariusz Gosek (PiS):

Też się cieszę. Zbigniew Kapiński, prezes Izby Karnej Sądu Najwyższego... Z jego skryptów na pierwszym roku prawa rekomendował naukę niejaki pan sędzia Tuleja, znany sędzia. Zbigniew Kapiński rozpatrując sprawę, kto jest prokuratorem krajowym, uznając, że prokuratorem krajowym w sposób oczywisty jest pan Dariusz Barski – nie było opinii pana prezydenta, jeszcze było wadliwe odwołanie pana prokuratora Barskiego – powiedział tak: „Jeżeli sędziowie będą się wzajemnie wypierali, jeżeli jedni sędziowie będą mówili neosędziowie o tych drugich, a ci drudzy o tych pierwszych paleosędziowie, jeżeli sądy powszechne będą wypierały TK, to stracimy państwo”.

Tracimy to państwo dzięki – w cudzysłowie dzięki – panu Adamowi Bodnarowi.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo panu przewodniczącemu Goskowi. Zanim panu oddam głos, to też sobie go udzielię.

Powiem szczerze, że nie spodziewałem się, że wnioski pana posła przewodniczącego Goska będą aż tak daleko idące, bo stwierdził, że za czasów PiS było wiele nieprawidłowości. On był przekonany, że jak przyjdzie nowa władza, to nieprawidłowości nie będzie, więc dziwię się, że nie złożył wtedy wniosku, że tak powiem, o zlikwidowanie NIK. A ja pana zapewniam, że niezależnie od tego, jaka władza przyjdzie, to nieprawidłowości będą i ta izba będzie potrzebna. T jest jedno, a drugie – bardzo bym prosił panów prezesów, żeby w sposób szczególny odnieśli się do tego zarzutu pana posła Goska, który dotyczy zaniepokojenia przewodniczącego NSZZ Solidarność, pana Piotra Dudy, bo to jest jednak ważna osoba w państwie i zaniepokojenie tej osoby musi być wyjaśnione.

Pan poseł Witek.

Posel Przemysław Witek (KO):

Dziękuję.

Co najmniej dwukrotnie moi koledzy posłowie wracali do polityki migracyjnej. Chcę państwu powiedzieć – i to jest wyobrażalne – że można pracować odpowiedzialnie i profesjonalnie. Powiem dlaczego. Kiedy Komisja Spraw Zagranicznych zawnioskowała czy przedłożyła NIK propozycję przeprowadzenia w nadchodzącym roku kontroli nadzoru ministra spraw zagranicznych nad działalnością konsularną... Tak, to ta sama, którą NIK wcześniej przeprowadził, później została przez media okrzyknięta aferą wizową – tak, za czasów PiS. To Komisja Spraw Zagranicznych odpowiedzialnie – także głosami posłów PiS – zawnioskowała do NIK o przeprowadzenie tej samej kontroli, według tej samej metodologii, ale obejmującej już czas od 2024 r. I uwaga – NIK przyjął to do planu pracy. Dziękuję m.in. dyrektorowi Departamentu Strategii. NIK przeprowadzi tożsamą kontrolę.

Co to pokazuje? Potrafimy patrzeć na to państwo całościowo. Sprawdzimy, czy po wprowadzeniu strategii migracyjnej i dodatkowych elementów kontrolnych w tym zakresie, sytuacja została uporządkowana. Bo nie było strategii migracyjnej. Mówienie o tym, że te liczby są nieprawdziwe jest – mówiąc najdelikatniej, jesteśmy politykami – nieprofesjonalne. Jeśli do tego dołożymy trochę emocji, powiedziałbym, że jest niegodziwością. Te liczby są prawdziwe. Ta kontrola faktycznie wykazała, że 6 mln wiz pracowniczych zostało udzielonych. To, że media nazwały to później aferą...

Posel Mariusz Gosek (PiS):

Detektyw Joński i Szczerba nawet tego nie stwierdzą.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Panie przewodniczący, naprawdę.

Posel Mariusz Gosek (PiS):

Przepraszam.

Posel Przemysław Witek (KO):

Panie przewodniczący Gosek, nie znam detektywów Jońskiego i Szczerby, znam co najwyżej europarlamentarzystów. Słuchajcie, myślę, że należy to porównać, należy to zrobić. I tak za rok się spotkamy o tej porze i zobaczymy, jakie będą wyniki tej kontroli. Spróbujmy tak na to spoglądać. Więc zachęcam was do obniżenia temperatury.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Nie ma więcej zgłoszeń. Bardzo proszę panów prezesów o udzielenie odpowiedzi.

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli Michał Jędrzejczyk:

Panie przewodniczący, szanowni państwo, Wysoka Komisjo, jeżeli pan przewodniczący pozwoli, najpierw ja zabiorę głos, później koledzy wiceprezesi, a na końcu dyrektorzy. Odpowiemy na te wszystkie pytania merytoryczne, które zostały zaprezentowane.

W pierwszej kolejności chciałbym głęboko nie zgodzić się z tym, co powiedział pan poseł Gosek na temat oceny NIK i całego sprawozdania. Dewaluuje to naszą pracę, nie tylko kierownictwa, ale może przede wszystkim tysiąca kontrolerów, z czym się nie możemy zgodzić. Takie oceny są nieuprawnione i niemerytoryczne. Absolutnie podzielę głos pana prezesa, który powiedział, że nie zapoznał się pan z tym sprawozdaniem.

Gdyby pozwolił mi pan dokończyć moją wypowiedź, będę bardzo zobowiązany. To jest pierwsza sprawa. Jeżeli chodzi o kwestie, o których pan mówił, dotyczące planu pracy, zmian planu pracy NIK, chciałbym wyraźnie podkreślić, że dwie kontrole, o których pan mówił, dotyczące KRRiT oraz kościołów i związków wyznaniowych, były to kontrole zlecone przez Sejm, więc my jako NIK nie mogliśmy ich nie podjąć. Te zmiany spowodowały oczywiście zmianę w planie pracy, co wymagało zaangażowania bardzo wielu pracowników, wielu kontrolerów, stąd też tych sześciu kontroli, o których pan poseł mówił, niestety nie mogliśmy zrealizować równocześnie. To jest jedna rzecz.

Druga rzecz – mówił pan poseł o kontroli IPN. Pan prezes się do tego odnosił, ja też dosłownie jedno zdanie powiem. Chciałbym przypomnieć, że kontrola IPN została zaplanowana do planu pracy na 2025 r. w 2024 r. – wtedy, kiedy pan doktor Karol Nawrocki nie był kandydatem na prezydenta. Kontrola została wprowadzona do planu pracy na 2025 r., dlatego że w kontroli

budżetowej za 2023 r. okazały się pewne okoliczności i ustalenia faktyczne, które skutkowały oceną negatywną IPN. To było pokłosiem wprowadzenia przez Kolegium NIK, a nie prezesów, tej kontroli do planu pracy. A więc pana argumenty są absolutnie nieuprawnione.

Jeżeli chodzi jeszcze o plan pracy i kwestie, o których pan mówił, że nie zrealizowaliśmy tego planu pracy w roku kalendarzowym, chciałbym wyraźnie podkreślić, że w 2023 r. mieliśmy całkowity paraliż Kolegium NIK. Były w nim trzy osoby, panie pośle, a to Kolegium NIK rozstrzyga zastrzeżenia od najwyższych instytucji w państwie, począwszy od ministerstw, po wszystkie urzędy centralne. Z uwagi na ten paraliż wszystkie kontrole z 2023 r. zostały automatycznie przeniesione na 2024 r. i oczywiście skutki tego paraliżu odczuwamy do dzisiaj. Bardzo byśmy chcieli te wszystkie kontrole zakończyć w terminie, czyli w roku kalendarzowym, ale niestety jest taka sytuacja, jak powiedziałem.

Ponadto zaznaczę, że w 2023 r. i wcześniejszych latach mieliśmy olbrzymie trudności z przeprowadzeniem czynności kontrolnych. Naszych kontrolerów nie tylko nie wpuszczano na kontrole, ale wielokrotnie się zdarzało – o czym już wielokrotnie informowaliśmy również państwa posłów i media – że nawet były kierowane zawiadomienia przeciwko naszym kontrolerom o przekroczeniu uprawnień. To było w ogóle chyba pierwszą sytuacją od 1989 r. Wszystkie te sprawy oczywiście zostały umorzone.

Pan poseł Gosek mówił, że było ponad 21% zastrzeżeń. Chciałbym zaznaczyć, że Kolegium NIK nie uwzględniło zastrzeżeń w całości – ani jednego – natomiast komisje rozstrzygające uwzględniły zastrzeżenia na poziomie 8,8%. A więc epatowanie tym, że tych zastrzeżeń było wiele... Prawda? Proszę pamiętać, że one po prostu nie zostały w większości uwzględnione. Podnosił pan argument, że w większości zastrzeżenia te opierały się na braku obiektywizmu. Nie wiem, skąd ma pan takie informacje. Ja z tymi zastrzeżeniami się zapoznawałem i w ogóle nie padały argumenty o braku obiektywizmu NIK. Zastrzeżenia były zbudowane na zupełnie innej podstawie merytorycznej i prawnej.

Jeśli chodzi o kwestie związane bezpośrednio z kontrolą Instytutu Dziedzictwa Solidarności i innych kontroli, o których pan poseł mówił, ewentualnie pozwoliłbym sobie oddać głos kolegom wiceprezesom. Na pytania pana posła Kostusia i pana posła Witka też wspólnie postaramy się jeszcze odpowiedzieć. Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Proszę, panowie prezesi.

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli Jacek Kozłowski:

Uzupełniając to, co powiedział przed chwilą pan prezes Jędrzejczyk, a wcześniej pan prezes Banaś, zwrócę tylko uwagę na daty. Kontrola w IPN do planu pracy na 2025 r. została wpisana decyzją Kolegium NIK w dniu 21 października 2024 r., bo w tym dniu Kolegium NIK zatwierdziło plan pracy. Natomiast rada naczelna PiS podjęła uchwałę, wskazując pana Nawrockiego jako kandydata w wyborach prezydenckich, w dniu 30 listopada, a więc w momencie uchwalania planu pracy Kolegium NIK nie było świadome, że pan Karol Nawrocki będzie kandydował w wyborach prezydenckich. I na te daty warto zwrócić uwagę.

Co do rozkładu kontroli w ciągu roku, to jeżeli weźmie do ręki plan pracy NIK, zobaczy się, że w planie pracy NIK wpisane są również kwartały, w których kontrole będą prowadzone. W każdym planie pracy NIK są kontrole, które kończą się w roku, którego plan pracy dotyczy, ale są też kontrole, przy których jest wskazane, że będą realizowane na przełomie roku i kończone w roku następnym. To jest normalna praktyka pracy NIK, państwo dzisiaj zapoznacie się ze sprawozdaniem z działalności NIK, a nie sprawozdaniem z realizacji planu pracy, bo ono wtedy musiałoby wyglądać inaczej. W naturalny sposób, dbając o równe obciążenie kontrolerów NIK pracą i prawidłowe wykorzystanie zasobów siły kontrolerskiej, które mamy, nasze kontrole rozkładają się również na okresy, które przechodzą na lata następne. To tyle tego uzupełnienia.

Natomiast chcę się odnieść do kontroli w Instytucie Dziedzictwa Solidarności. To jest temat – chcę zwrócić uwagę – nie dotyczący sprawozdania NIK za 2024 r., ponieważ kontrola w Instytucie Dziedzictwa Solidarności była realizowana w trybie doraźnym. Była realizowana prawie w całości – akurat miałem okazję nadzorować tą kontrolę, więc znam ten temat – w 2025 r., a została zakończona w dniu 14 lipca 2025 r. I w dniu 14 lipca wyniki tej kontroli zostały opublikowane, nie były jeszcze prezentowane w Sejmie. Wiem, że Komisja Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Środków Przekazu prawdopodobnie zechce nas zaprosić do prezentacji wyników

tej kontroli. Jeżeli Komisję do Spraw Kontroli Państwowej interesuje ta kontrola, to jesteśmy do państwa dyspozycji. To jest świeża kontrola, czekamy na ewentualne zaproszenie ze strony pana posła. Chętnie zaprezentujemy tę kontrolę.

To nie dotyczy sprawozdania za 2024 r., ale najkrócej powiem – opisowo oceniliśmy Instytut Dziedzictwa Solidarności, negatywnie ministerstwo. W ministerstwie negatywnie oceniliśmy zarówno brak uzasadnienia dla decyzji o powołaniu tej instytucji kultury, jak i brak uzasadnienia dla decyzji o rozpoczęciu procesu likwidacji tej instytucji kultury. Więc jedną decyzję negatywnie ocenianą podjął rząd PiS, a drugą podjął rząd kolejny. W związku z tym zarzucanie nam stronnictwa w tym zakresie jest... Zachęcam państwa do tego, żebyście zaprosili nas do zaprezentowania tej kontroli na posiedzeniu Komisji i wtedy na wszystkie tego typu wątpliwości chętnie panu posłowi odpowiemy.

To może tyle dodatkowych wyjaśnień z mojej strony.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo, panie prezesie. Bardzo proszę.

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli Piotr Miklis:

Jeśli można, panie przewodniczący, odpowiem na pytanie pana posła Witka.

Standardami międzynarodowymi realizowany jest audyt w Interpolu, który jest z naszego punktu widzenia taką samą kontrolą jak każda inna. Inny jest sposób raportowania w tej kontroli, bo tam jest wydawana opinia audytora wraz ze sprawozdaniem z czynności audytora. Jeżeli zaś chodzi o kontrole, które robimy na rynku krajowym, to kontrola realizacji programu „Czyste powietrze” jest realizowana zgodnie z ustawą o NIK, a więc kontrolujemy to w świetle czterech kryteriów. Jednak w związku z tym, że rząd Polski zawarł z Bankiem Światowym umowę, w której zostaliśmy wskazani jako publiczny audytor do tego właśnie przedsięwzięcia, opiniujemy sprawozdanie finansowe, przekazujemy je fundatorowi, czyli Bankowi Światowemu, i to jest opracowane zgodnie ze standardami ISSAI.

Tak samo ochrona przeciwpowodziowa obszaru Odry i Wisły jest dokończeniem projektu, który zaczął się jeszcze w 2009 r. Tutaj ma miejsce dokładnie taka sama konstrukcja, czyli kontrola, wystąpienia pokontrolne – to są nasze kryteria. Natomiast sprawozdanie z badania raportu finansowego jest opracowywane zgodnie z zasadami międzynarodowymi i przedstawiane Bankowi Światowemu zgodnie ze zobowiązaniami strony polskiej podjętymi w umowie pożyczki. Znosi się na to, że – to jasna deklaracja Banku Światowego – dla przyszłych przedsięwzięć, które będą finansowane przez międzynarodowe instytucje finansowe, jesteśmy preferowanym audytorem publicznym. To jest unikalne zresztą rozwiązanie w skali całej Europy, przynajmniej znanego nam obszaru. Bank Światowy ma po prostu zaufanie do kontrolerów NIK.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Kto jeszcze z państwa? Bardzo proszę.

Dyrektor generalny Najwyższej Izby Kontroli Jarosław Melnarowicz:

Szanowny panie przewodniczący, szanowni państwo, z mojej strony chciałbym odpowiedzieć na kilka pytań, które padły ze strony pana posła Goska, pana posła Kostusia i pani posła Kulpy.

Otóż szanowni państwo, jeżeli dobrze słuchałem wszystkich pytań... Nie wiem, skąd się wzięła akurat kwestia związana z tym, że więcej było zatrudnionych w administracji niż zwolnionych. Na s. 26 naszego sprawozdania jest wprost informacja, że w zakresie odejść administracji i obsługi 54 osoby odeszły, natomiast 49 zostało zatrudnionych. Jest to jakby naturalna z jednej strony rotacja, z drugiej strony tendencje procentowe, które z roku na rok prezentujemy szanownej Komisji, wskazują, że wskaźnik, który pan prezes wyznaczył w strategii NIK, systematycznie staramy się zwiększać. To znaczy, żeby więcej osób pracowało w kontroli niż w administracji.

Odpowiadając na pytanie dotyczące wskaźnika rotacji, jak wygląda kwestia takich głównych wskaźników związanych z zatrudnianiem kontrolerów w NIK, powiem tak. Otóż wskaźnik rotacji za 2024 r. osiąga wartość trochę ponad 7% – dokładnie 7,005%. Natomiast w dalszym ciągu wskaźnik nierozstrzygniętych konkursów utrzymuje się na poziomie około 30%. To znaczy w sytuacji, kiedy ogłaszamy nabory, w momencie, kiedy się zgłaszamy do kandydatów, aby zapytać, czy przyjmują warunki oferowane przez NIK, dochodzi do odmowy bądź rezygnacji z przyjęcia warunków pracy. To m.in. po to wnioskujemy w kolejnych latach o szczególną baczność na kwestię wynagrodzeń kontrolerów w NIK i dlatego m.in. w zeszłym roku i w tym roku

w podobnym duchu NIK będzie przedkładać właśnie zróżnicowanie. To znaczy chodzi o to, żeby większy nacisk położyć na kontrolerów, a dopiero później na administrację i kwestie obsługi.

Odpowiadając na pytanie ze strony pana przewodniczącego dotyczące blokady 8,5 mln zł – jakie zadania nie zostały wykonane? Otóż, szanowny panie przewodniczący, łącznie to są takie cztery z czterech paragrafów – § 4000 na kwotę 1,83 mln zł, § 4110 na kwotę 1,5 mln zł oraz ponad 4,5 mln zł z § 6050 i 590 tys. zł z § 6060. Znaczne kwoty. Z czego one wynikały? Bo to jest też ważne, żeby szanowni państwo o tym wiedzieli.

Otóż pierwsza blokada, czyli na kwotę 1,83 mln zł, w głównej mierze była związana z tym, że zakładano pewien stopień inflacji, który w kolejnym roku okazał się nieco niższy. Oszczędności, które wygenerowaliśmy na kosztach zakupu na przykład energii elektrycznej, wyniosły 700 tys. zł, usługi komunalne – 600 tys. zł, materiały gospodarcze – 300 tys. zł i pozostałe usługi – 200 tys. zł. Składa się na to m.in. kwota ponad 1,8 mln zł.

Druga blokada – na 1,5 mln zł – zgodnie z ustawą z dnia 13 października o systemie ubezpieczeń społecznych dotyczyła m.in. tego, że roczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne w danym roku nie może być wyższa od kwoty odpowiadającej trzydziestokrotności przeciętnego wynagrodzenia, co oczywiście... W ciągu roku osoby, które przekroczyły kwotę trzydziestokrotności, nie muszą odprowadzać składek ZUS, w związku z tym te środki zostały naturalnie uwolnione.

Kolejną znaczącą kwotą jest kwota 4,5 mln zł, na którą składały się takie cztery główne zadania. Pierwsze – budowa nowego systemu CCTV w centrali w NIK, wartość blokady była na ponad 2 mln zł. Drugie – wykonanie projektu technicznego, tam była kwota 20 tys. zł. Wykonanie nowego elektronicznego systemu kontroli dostępu w budynku NIK – wartość blokady to 2,5 mln zł. I ostatnia rzecz to utworzenie ośrodka zapasowego w zakresie platformy cyfrowej.

Wspomnę tylko o jednym. Z jednej strony są regulacje związane z NIS 2, które spowodowały, że musimy do tematu podejść zdecydowanie bardziej odpowiedzialnie, zobaczyć w tym zakresie, jak i co będzie możliwe na rynku. Stąd te zadania główne na kwotę ponad 4,5 mln zł zostały przełożone na kolejny rok.

Nie przedłużając, a odpowiadając jeszcze na ostatnie pytanie pani poseł Kulpy, dotyczące konferencji „YES to AI” – otóż ideą tej konferencji jest przedstawienie perspektywy młodych kontrolerów. To są młodzi ludzie z regionu europejskiego. Formuła wydarzenia wymagała, aby w tej konferencji uczestniczyły osoby poniżej 35. roku życia. Idea konferencji młodych narodziła się w 2008 r. Wcześniej, w 2022 r., Szwecja prowadziła tę konferencję, wcześniej Wielka Brytania, Holandia. Ale jaki był cel? Myślę, że to najważniejsze.

Szanowni państwo, konferencja miała na celu eksplorację innowacyjnych rozwiązań, strategii i praktyk związanych z zastosowaniem sztucznej inteligencji w codziennej pracy kontrolerów, a także omówienie etycznych aspektów użycia tej technologii. Sztuczna inteligencja w dzisiejszych czasach jest gorącym tematem i w sektorze prywatnym, i w sektorze publicznym. MC bardzo mocno w swojej strategii położyło nacisk również w tym zakresie. Strategia została ogłoszona w zeszłym roku – chodzi o to, w jaki sposób możemy ją wykorzystać. Najwyższe naczelne organy kontroli również ten aspekt analizują. W tym roku dwa razy spotkał się zespół doświadczonych kontrolerów. Prowadzimy taką analizę, mając na uwadze – oczywiście przede wszystkim – przestrzeganie prawa i przestrzeganie tajemnicy kontrolerskiej.

Nie możemy wyręczyć... Pani poseł wspomniała o pewnej statystyce i tak dalej. To jest statystyka, która nie wiem, czy dotyczy NIK, dlatego że – powtórzę – my nie możemy wykorzystywać sztucznej inteligencji w kwestiach, które nie zostały opublikowane, bo w tym zakresie musimy przestrzegać tajemnicy kontrolerskiej. Więc patrzymy, oczywiście analizujemy bacznie elementy, zgodnie z tym, co pan prezes w swoim wystąpieniu powiedział, a propos digitalizacji i dużej informatyzacji NIK. Tak, patrzymy na to, w którym momencie możemy zgodnie z przepisami i zgodnie z prawem wykorzystać taką technologię. Zapewne przedstawimy szanownej Komisji wyniki zadań, jakie w tym zakresie wykonaliśmy – może w następnym sprawozdaniu z działalności NIK. Dziękuję ślicznie.

Przepraszam, panie przewodniczący, jeżeli jeszcze mogę prosić o głos panią dyrektor.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Oczywiście. Bardzo proszę.

Pełniąca obowiązki dyrektor Departamentu Prawnego i Orzecznictwa Kontrolnego Najwyższej Izby Kontroli Ewelina Słyk:

Dzień dobry państwu. Szanowna Komisjo, ja chciałam w zasadzie przedstawić stanowisko w zakresie jednego z pytań pana posła Goska, dotyczącego rzekomego obsadzania w sposób nieprawidłowy stanowisk przez prezesa NIK.

Szanowny panie pośle, ta kwestia była wielokrotnie rozpowszechniana w sposób nieuprawniony, właśnie poprzez twierdzenia, których użył pan poseł. Chciałam kategorycznie sprostować twierdzenia i wnioski, które są wyciągane w sposób nieuprawniony, albowiem powierzanie obowiązków, które jest dokonywane przez prezesa NIK, jest dokonywane w sposób zgodny z prawem, co potwierdzają nie tylko opinie wewnętrzne, ale również opinie zewnętrzne, jak również stanowisko organów ścigania. W tym zakresie zostało bowiem zgłoszone zawiadomienie do prokuratury o możliwości podejrzenia popełnienia przestępstwa, prokuratura umorzyła postępowanie w tym zakresie, wskazując, że nie doszło do naruszenia prawa przez prezesa NIK w zakresie powierzenia obowiązków pełnienia stanowisk dyrektorów i wicedyrektorów w jednostkach NIK.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Czy jeszcze ktoś z państwa? Pan, bardzo proszę.

Dyrektor Departamentu Strategii Najwyższej Izby Kontroli Grzegorz Haber:

Jeszcze mam chyba trzy pytania, jak pan przewodniczący pozwoli, na które nie zostały udzielone odpowiedzi.

Jedno to było pytanie dotyczące kontroli, które trwały 2 albo 3 lata i były z poprzednich planów pracy. Tak jak było powiedziane wcześniej przez wiceprezesów – niektóre kontrole są tak planowane, że przechodzą z roku na rok. Ale akurat przy tych dwóch przedłużyła się procedura odwoławcza, czyli musieliśmy rzetelnie przeprowadzić procedurę odwoławczą, rozpatrzenie wniosków i zastrzeżeń do naszej kontroli. Tak że były dwa takie przypadki.

W tym roku – to jest ważne, bo to nie wybrzmiało jeszcze – pierwszy raz prezentujemy sprawozdanie za 12 miesięcy. To zmienia trochę cyfry, które w sprawozdaniu z tego roku padają, bo w poprzednich latach raportowaliśmy jeszcze z 3 miesięcy nowego roku, a teraz trzymamy się tylko 2024 r. Więc to mogło trochę konfuzji wprowadzić.

Jeśli chodzi o obronność – było pytanie posła Kostusia – to z ostatnich 6 lat opracowujemy teraz takie zbiorcze zestawienie kontroli w zakresie obronności. Będzie to najprawdopodobniej megainformacja, którą z ochotą przedstawimy.

Co do monitorowania wniosków pokontrolnych jest w NIK specjalna komórka, która się tym zajmuje, ale możemy tylko monitorować i to jest koniec naszych obecnych kompetencji.

Jeśli chodzi o plany na przyszłość, to planujemy dwa projekty współpracy bliźniaczej realizowanej przez Komisję Europejską – kontrole równoległe. O kontrolach równoległych też jest szerzej na s. 160 sprawozdania. Dotyczą one m.in. polityki integracyjnej państwa, ochrony ludności przed chorobami zakaźnymi i tak dalej. Zgłosiliśmy się też do konkursu na audytora zewnętrznego ONZ do spraw rozwoju przemysłowego i uczestniczymy w tworzeniu standardów kontroli obowiązujących najwyższe organy kontroli na całym świecie.

Jeszcze uzupełnię słowo – jest tu AI. To pani poseł Kulpa mówiła. Nie chodziło, że to jest „yes” jako „tak” dla sztucznej inteligencji, tylko „YES” to jest nazwa konferencji. To ja byłem inicjatorem tej konferencji w 2008 r. Nazwa składa się z „Y” (od „Young”) oraz „ES” (od EUROSAI). I tylko tyle, to jest zbieg okoliczności. Tak jak dyrektor powiedział – to były ryzyka, jakie też niosą...

O wnioskach już było. Repatriacje. Pani poseł też pytała. Tak, jak najbardziej. Zaprezentowaliśmy wnioski pokontrolne skierowane do trzech jednostek, m.in. do szefa MSZ, do szefa MSWiA i do pełnomocnika rządu do spraw repatriacji: zwiększyć środki, uprościć procedury i przyspieszyć ten proces. To jest w naszej kontroli szczegółowo omówione. Jeśli pani poseł sobie życzy, to z przyjemnością udostępnimy. Ja wyczerpałem pytania, które zapisałem. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Pan przewodniczący Gosek jeszcze nieusatysfakcjonowany, więc... Bardzo proszę.

Posel Mariusz Gosek (PiS):

Do szanownej pani – proszę wsłuchać się w to, co ja mówiłem, bo jednoznacznie wymieniałem swoje wątpliwości i myślę, że jako parlamentarzysta mam do tego prawo.

Natomiast, szanowni państwo, mówicie o tajemnicy, to ja powiem, jak wygląda tajemnica w sprawie kontroli w IPN. Business Insider pisze tak: „Milionowe nieprawidłowości w IPN. NIK punktuje prezesa. NIK ujawnia poważne nieprawidłowości w gospodarowaniu finansami publicznym przez IPN. Nowe informacje w sprawie Karola Nawrockiego, ujawniono nam raport”. To jest wszystko z 27 maja i 1 czerwca – wybory.

„Karol Nawrocki jako prezes IPN miał wydatkować publiczne środki «niegospodarnie, nierzetelnie, z naruszeniem przepisów prawa» – wynika z raportu NIK, do którego dotarła TVN24”.

„Niegospodarność, nierzetelność, milionowe nieprawidłowości w IPN za czasów...” – rządowe TVP Info.

Posel Tomasz Kostuś (KO):

Panie pośle, dziękujemy za te wyjaśnienia. Bardzo dziękujemy. Proszę pamiętać, że są komisje. Na Boga, ceńmy swój czas. Te rewelacje będzie mógł pan powtórzyć na piątkowym posiedzeniu.

Posel Mariusz Gosek (PiS):

Stwierdzenie stanu faktycznego nie jest rewelacją, więc w mojej ocenie powinniśmy podjąć takie działania, żeby ustalić, skąd tego typu przecieki – jeżeli one się okazują prawdziwe, nieprawdziwe – trafiły do mediów.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Panie pośle, nie wykluczyłbym również przecieków z IPN.

Bardzo proszę, jeszcze pani Borys-Szopa.

Posel Bożena Borys-Szopa (PiS):

Dziękuję bardzo. Ja bardzo króciutko.

Myślałam po prostu, że pan prezes jeszcze wróci. A ponieważ podkreślał, że jest to jego ostatnie sprawozdanie jako prezesa instytutu, to ono jest również ważne dla Komisji. Ja muszę z ubolewaniem... Nie będę czekała na odpowiedź żadnego z państwa, bo zdaje sobie sprawę, że musicie państwo bronić prezesa.

Macie państwo na stronie NIK przepiękne hasło – NIK to naczelny, niezależny organ kontroli państwowej z misją strażnika grosza publicznego, od 100 lat NIK ocenia funkcjonowanie państwa i gospodarowanie środkami publicznymi. A więc NIK powinna się zająć przede wszystkim zagadnieniami i uprawnieniami wynikającymi z ustawy o NIK. Bardzo krytycznie oceniam te wnioski, które dzisiaj padły. Uważam je za nieuprawnione jako działania stricte polityczne.

Celowość, gospodarność, rzetelność w zakresie wykonywania budżetu państwa to podstawowe zadania, a wnioski pod tytułem „negatywnie oceniamy funkcjonowanie na przykład sądownictwa albo negatywnie oceniamy funkcjonowanie różnego rodzaju instytucji dotyczących obronności kraju, dotyczących służb mundurowych, fundacji i innych podmiotów” moim zdaniem daleko wybiegają poza zakres ustawowy uprawnień NIK. Polecam całej Komisji zapoznanie się z ustawą o NIK.

Żałuję, że w tych wnioskach nie pojawiła się państwa ocena finansowania instytucji, które borykały się z problemami finansowymi ze względu na okrojony budżet, jak na przykład właśnie wspomniane sądy, TK, Kancelaria Prezydenta, wiele innych podmiotów, które z różnych powodów – nie można wykluczyć, że również z politycznych – miały ten budżet znacznie okrojony w stosunku do wcześniejszych lat. I powiem tak. Ja bardziej się specjalizuję w PIP, ale określając zarówno działania jednej, jak i drugiej instytucji, z której przez dziesięciolecia byliśmy dumni, niezależnie od tego, kto tymi instytucjami kierował, ze względu na ich niezależność, ze względu na ich obiektywizm, ze względu na ich ogromne kompetencje... Mam na myśli przede wszystkim inspektorów, którym bardzo dziękuję z tego miejsca – myślę, że będę mówiła w imieniu całej Komisji – bo wykonali ogrom pracy, wiem, że nas słuchają. Ale dążenie do tego, żeby taką instytucję, z ponadstuletnim stażem, tak bardzo upolitycznić i tak bardzo wyświechtać tę przepiękną historię... Powiem tak. Dobrze, że sześćioletnia kadencja pana prezesa dobiega końca. Mówię to z bólem, ponieważ znam go osobiście od bardzo wielu lat i bardzo z tego powodu ubolewam. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Ja tylko z bólem przypominam, kto powołał prezesa Mariana Banasia na szefa NIK.

Posel Mariusz Gosek (PiS):

Każdy popełnia błędy.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dobrze, że do błędu się pan głośno przyznaje.

Zamykam dyskusję.

Skladam wniosek o pozytywne zaopiniowanie sprawozdania z działalności NIK w 2024 r.

Przystępujemy do głosowania.

Kto jest za pozytywnym zaopiniowaniem sprawozdania z działalności NIK w 2024 r.? (7)

Proszę o podniesienie ręki. Dziękuję bardzo. Kto jest przeciw? (7) Kto się wstrzymał? Dziękuję bardzo. Wniosek nie uzyskał większości, zatem jest pozytywna opinia.

Posel Mariusz Gosek (PiS):

Nie ma, jest 7 do 7, nie ma. Nie ma większości. Musi być większość.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Tak, macie rację. Stwierdzam, że Komisja nie podjęła pozytywnej opinii w sprawie zaopiniowania sprawozdania z działalności NIK w 2024 r.

Informuję, że pozostaje nam jeszcze wybór posła sprawozdawcy. Proponuję, aby do przedstawienia opinii na posiedzeniu Sejmu Komisja upoważniła pana posła Tomasza Kostusia. Czy jest sprzeciw? Nie widzę. Czy pan poseł wyraża zgodę?

Posel Tomasz Kostuś (KO):

Tak, wyrażam zgodę. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Więc mamy wybranego sprawozdawcę.

Stwierdzam, że porządek dzienny posiedzenia Komisji został wyczerpany. Zamykam posiedzenie Komisji.